Бойко Яків Анатолійович

Проблеми використання суржику в сучасній українській мові

Сучасна мовна ситуація кардинально відмінна від ситуації кінця минулого століття. Низький рівень культури в мовному просторі тісно пов'язаний із формуванням національної свідомості, необізнаність із мовними нормами та невмінням контролювати себе. Сучасне молоде суспільство, яке претендує на володіння знаннями про комунікативні ознаки якісного мовлення, повинно засвоїти способи, прийоми, засоби й форми передачі інформації при спілкуванні. Щодо слововживання, то найбільше занепокоєння викликає те, що у представників різних поколінь у мовленні спостерігається перенасичення і велика кількість позалітературних лексичних одиниць і виразів. Особливо це стосується підростаючого покоління. Нерідко мовний простір молоді складається з просторічної та згрубілої лексики, яка не спроможна забезпечити вимоги до духовно багатої особистості та показує свою зневагу до української мови під час свого спілкування.

Сьогодні маємо розвинену українську літературну мову, яка століттями зазнавала переслідувань, а тепер чомусь дуже часто ігнорується під час спілкування. Українська мова впродовж багатьох століть була поставлена в такі умови, що можна тільки дивуватися, як вона вижила й збереглася взагалі.

Розвиток культури мови особистості пов'язаний із невпинною працею над опануванням мови, постійне прагнення правильно говорити, виявляти в усному й писемному мовленні свою індивідуальність, вдосконаленням свого мовленнєвого рівня.

Кожна духовно багата особистість повинна усвідомлювати свою етнічну приналежність і виявляти повагу до історії свого народу. В даному контексті мова українського народу постає не лише засобом спілкування, а виступає надбанням попередніх поколінь і культурного розвитку нації.

Одне із завдань держави полягає у виробленні чіткої політики стосовно уникання застосування суржику. Необхідно пам'ятати, що суржик утворюється

шляхом стихійного засвоєння російської мови при безпосередніх контактах з її носіями, а не шляхом поступового опанування другої мови в процесі організованого навчання. Успішним таке засвоєння другої мови може бути тільки в дитячому віці, тому суржикові, на відміну від комунікативних різновидів, сформованих на ґрунті однієї мови, тих же територіальних і соціальних діалектів, властива лексична й структурна неповнота, ущербність. Він утворюється внаслідок хаотичного заповнення зруйнованих ланок структури української мови елементами поверхово засвоєної російської. Тому немає потреби відмовлятися від вивчення класиків російської літератури.

Отже, поява суржику зумовлена втратою суспільством національної самосвідомості і є частиною сьогоднішньої реальності. Цей процес був зумовлений багатьма чинниками. Серед них можна виділити важке соціально-економічне становище населення України, що негативно відображається на загальному рівневі культури, недостатня увага до процесів напівмовності на рівні держави, невизначена політика стосовно білінгвізму, що формує мовну політику засобів масової інформації тощо. Звичайно, процес взаємопроникнення слів з однієї мови в іншу – закономірний процес, але необхідно слідкувати за чистотою своєї мови. І таке завдання кожен починає із себе та з вироблення в собі бажання контролювати мову.

Література:

1. Огієнко Іван. Історія української літературної мови / І. Огієнко. – К., 2001. – 420 с.

2. Українська мова. Енциклопедія // В.М. Русанівський, О.О. Тараненко. – К.: Укр. енциклопедія, 2000. – 752 с.

3. Степаненко, М. І. Мова – скарбниця знань, доступ до якої вільний для кожного / Микола Іванович Степаненко // Рідне українське слово. – Полтава : АСМІ, 2005. – 392 с.

Заявка
на участь у Науково-практичному семінарі «Всеукраїнський вебінар на тему: «Викладання іноземних мов для студентів немовних спеціальностей: стан, проблеми, перспективи»

Прізвище: Бойко
Ім’я: Яків
По батькові: Анатолійович
Тема доповіді: Проблеми використання суржику в сучасній українській мові
Науковий ступінь: кандидат педагогічних наук
Посада: викладач
Повна назва навчального закладу: Уманський державний педагогічний університет
Телефон(домашній, мобільний): 0973894719
E-mail:yakivboyko@meta.ua